

СЕКЦІЯ 1
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ТА ВПРОВАДЖЕННЯМ ІННОВАЦІЙ

УДК 658.012

КОМЕРЦІЙНА ЛОГІСТИКА:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Авраменко Олена Володимирівна, кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

В період глобальних ринкових змін в Україні виник цілий ряд труднощів упровадження логістичної концепції управління у сферах виробництва та обігу. Це і важка соціальна напруженість у всіх прошарках суспільства, і складна загальноекономічна ситуація в країні. Також історично склалося, що сфера обігу відставала від сфери виробництва, що тягло за собою уповільнене просування товарів до кінцевого споживача і незадовільну якість обслуговування споживачів. Не менш важливим, є відстала транспортна інфраструктура і технічний рівень розвитку транспортних засобів, а також низький рівень технологічної бази складського господарства. Отже, виникла актуальна необхідність розвитку і вдосконалення виробничої, технічної та технологічної баз логістики у всіх сферах економіки країни.

Одним із надійних і перевірених засобів підтримки економічної і фінансової стабільності фірм в умовах недосконалої ринкової економіки є застосування комерційної логістики.

Комерційна логістика пов'язана з проблемами забезпечення підприємств і фірм матеріальними ресурсами. Ці проблеми з'явилися в 60-х роках минулого століття, а причина їх виникнення пов'язана зі значним зростанням витрат на утримання запасів і транспортування продукції фірм. Тому фірми почали проводити дослідження в галузі просування матеріалопотоку в каналах розподілу, скорочення витрат на утримання запасів і транспортування продукції. У зв'язку з цим в економіці сформувалася така наука, як комерційна логістика.

Теоретичною та методологічною основою досліджень, що пов'язані з формуванням логістичного управління в комерції, є роботи провідних зарубіжних економістів Б. Анікіна, А. У. Альбеккова, І. Д. Афанасенко, Д. Бауєрскса, Л. Б. Міротіна, Ю. М. Неруша, О. А. Новикова, А. Харрісона, В. П. Федько, вагомий внесок зробили вітчизняні вчені Є. Криківській, М. Окландер, Н. Чухрай та інші.

«Комерційна логістика являє собою єдину логістичну систему, що зв'язує процес закупівель і збуту. Ця логістична система «закупівлі – збут» повинна розглядатися у взаємозв'язку і взаємозалежності як єдина і нерозривна. Весь процес у цій системі повинен бути представлений у вигляді логістичних ланцюжків, що відображають особливості цих зв'язків, що пояснюють специфіку їхнього існування. Таким чином, тільки системне представлення всіх процесів, що відбуваються в системі «закупівля – збут», може бути основою поняття «комерційна логістика» [1].

«Комерція – це діяльність, що здійснюється приватними особами, підприємствами або організаціями по вилученню прибутку при придбанні та продажу товарів або наданні послуг в обмін на гроші, що веде до взаємної вигоди зацікавлених осіб або організацій.

Комерційна діяльність у широкому сенсі – це все те, що забезпечує максимальну вигідність торгової угоди для кожного з партнерів при першочерговому врахуванні інтересів і вимог проміжного або кінцевого споживача» [2].

Основною метою, яку ставлять перед собою спеціалісти, є забезпечення максимальної інтеграції матеріально-технічного постачання, опто-

вої та роздрібною торгівлі, транспорту, передачі інформації про рух товару в єдину систему при одночасному досягненні економії витрат обігу за рахунок зменшення обсягів складських запасів, матеріальних ресурсів, часу знаходження товарів в дорозі і т. д.

За кордоном логістичний спосіб прийняття управлінських рішень уже давно не потребує реклами, а є звичайною щоденною практикою. В Україні ж цей спосіб вимагає популяризації та розвитку. Всі стадії виробництва від отримання сировини до випуску готової продукції повинні розглядатися як безперервний процес трансформації товару і пов'язаного з ним інформаційного потоку, в цьому і полягає суть нової економічної концепції.

В Україні сьогодні пов'язують логістику з транспортом, де логістика це процес спостереження за вантажем, що переміщується з одних пунктів до інших. Через відсутність інформації в галузі комерційної виробничо-збутової логістики спостерігається тенденція зниження інтересу до її проблем.

Як форма менеджменту логістика є комерційною, оскільки ставить за мету зниження витрат, збільшення прибутку і підвищення конкурентоспроможності фірми.

«Комерційна логістика як відокремлений, самостійний вид логістики безпосередньо пов'язана з комерційною діяльністю, здійснює просторове переміщення реальних товарних потоків і пов'язаних з ними грошових, інформаційних, сервісних потоків» [3].

Головною причиною затребуваності логістики ринковою економікою має бути те, що з її використанням на практиці в сфері руху товарів з'являться резерви, які компенсують витрати по задоволенню постійно зростаючих запитів споживача. Але не всі керівники фірм, підприємств готові до нововведення, оскільки логістика вимагатиме взамін нових якостей професійної підготовки керівників чи менеджерів усіх ланок, особливо системного мислення.

Логістика відводить величезну роль керівнику фінансової служби фірми, підприємства. У процесі впровадження логістики на перше місце

виходить завдання мінімізації термінів проходження оборотних коштів через підприємство, а не завдання повного завантаження потужностей. Прагнення до найбільш гнучкого маркетингу і швидкого задоволення попиту змінює боротьбу за зниження собівартості.

У департаментах матеріально-технічного постачання повинна відбутися заміна запасів матеріалів на інформацію про те, де їх можна швидко знайти і купити.

Процес упровадження логістичних принципів управління не суперечить обраний раніше політиці фірми, а доповнює її, виводячи підприємство на більш високий рівень.

Логістика поступово пронизує всю структуру фірм, підприємств з метою оптимізації матеріальних, фінансових та інформаційних потоків. Підприємство аналізується як цілісний організм, і якщо керівник фірми зробить логістику надбанням лише двох, трьох відділів за його вибором, то очікуваного ефекту він не отримає. Очевидно також, якщо логістика не є елементом ділової політики фірми, і самим керівником підприємства не проводяться її принципи в життя, то це не принесе очікуваних результатів.

Вивчення зарубіжної практики показує, чим благополучніше йдуть справи на підприємстві, тим більш жорстко й інтенсивно працює служба логістики, яка крім загальновідомих функцій виконує ще цільові функції аналізу, прогнозування та запобігає появі і розвитку негативних тенденцій.

Сьогодні вітчизняна логістика ефективно працює над завданням аналізу бізнес-проектів і фірм на предмет їх інвестиційної привабливості. Особливу увагу експертні служби банків приділяють розділу «Розрахунок комерційних ризиків». Роль логістики в цьому випадку важко переоцінити. За її допомогою можна розрахувати й організувати матеріальні та фінансові буфери на випадок настання економічного форс-мажору і тим самим підвищити ймовірність повернення вкладених грошей.

Незамінною є логістика і в організації взаємин із бізнес-партнерами, оскільки тільки оптимальний рівень ціни дозволить і розвиватися самому,

і не втратити споживача, а також не змусить його шукати нового постачальника того ж товару чи послуги. У період кризи фірма може вижити тільки за рахунок хорошого, якісного продукту і грамотно вибудованої системи дистрибуції. Тому необхідно оптимізувати, робити більш простими і ефективними всі бізнес-процеси, пов'язані з продажами, більше уваги приділяти управлінню і контролю, узгодженості і синхронізації роботи всіх підрозділів.

Комерційна логістика вносить свій внесок у зміну виробництва, надаючи інформацію, необхідну для впровадження нововведень, через роботу з постачальниками за новими технологіями, укладення ексклюзивних угод з постачальниками.

Комерційна логістика здатна дати конструктивні пропозиції в частині пріоритетів інвестицій в транспортне обладнання, складування та інші сфери бізнесу. Таким способом вона бере активну участь в управлінні стратегічними активами компанії та сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень.

Відтак, розглядаючи проблеми, можна сказати, що впровадженню логістики в Україну заважає ряд факторів. Основний із них – це пережитки технократичного мислення більшості керівників підприємств, які дотепер вважають, що головне виробити, а решта – як вийде.

Вклад комерційної логістики в інтегральний ефект діяльності підприємства визначається насамперед зниженням собівартості продукції за рахунок скорочення сукупних витрат у постачанні.

У розумінні українського бізнесу логістика поступово переходить з категорії наукових дисциплін у площину практичну – ми починаємо розуміти, що прибуток залежить не тільки від того, як дорого вдалося продати товар, але й від його собівартості. А в цій собівартості чималу частку становлять витрати на переміщення та зберігання сировини, матеріалів і готової продукції. Це стосується будь-якого бізнесу, хоча в кожній галузі ланцюжка поставок є свої технічні, технологічні та організаційні особливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Миротин Л. Б. Введение в коммерческую логистику : учебно-практическое пособие / Миротин Л. Б., Покровский А. К. – М. : Издательство «Альфа-Пресс», 2008. – 336 с.
2. Аникин Б. А. Коммерческая логистика : учебник / Аникин Б. А., Тяпухин А. П. – М. : Проспект, 2009. – 432 с.
3. Афанасенко И. Д., Борисова В. В. Коммерческая логистика : учебник для вузов. Стандарт третьего поколения / Афанасенко И. Д., Борисова В. В. – СПб. : Питер, 2012. – 352 с.
4. Альбеков А. У. Коммерческая логистика : учебное пособие / А. У. Альбеков, О. А. Митько. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 416 с.
5. Федько В. П. Коммерческая логистика : учебное пособие / Федько В. П., Бондаренко В. А. – М. : ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д : Издательский центр «МарТ», 2009. – 304 с.

